

ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС

DOI 10.31558/2617-0248.2026.11.9

УДК 323.28:341.64(73:477:470)"2025"

ГЕНОЦИДНА ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ: КЕЙС АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ НА ПОЧАТКУ ДРУГОГО ТЕРМІНУ ДОНАЛЬДА ТРАМПАORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0712-8499>**Висоцький О. Ю., д.політ.н., професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**

У статті концептуалізується та емпірично досліджується геноцидна політична комунікація як окрема та надзвичайно руйнівна форма політичного дискурсу, яка слугує для ініціювання, виправдання, легітимізації та нормалізації масового насильства, територіальної агресії та системних порушень прав людини. Спираючись виключно на аналіз публічних заяв, виступів та комунікативних практик адміністрації президента США на початку другого терміну Дональда Трампа, дослідження розробляє оригінальну аналітичну модель для виявлення геноцидної політичної комунікації та застосовує її до контексту російсько-української війни. Геноцидна політична комунікація визначається як структуроване, навмисне та повторюване використання мови, яке формує суспільну згоду на насильство шляхом стирання відповідальності, дегуманізації жертви та переосмислення агресії як прагматизму або неминучості. У статті показано, що ключові риторичні механізми включають моральне зрівняння агресора та жертви, стратегічне мовчання та дезінформацію, апелювання до екзистенційного страху (зокрема ядерної ескалації), транзакційне переосмислення людських страждань та інструменталізацію риторики миру для легітимізації територіальних завоювань. За допомогою детального аналізу дискурсу дослідження показує, як розглянута комунікація нормалізує російську агресію, перекладає провину на Україну, делегітимізує український суверенітет та опір і переосмислює практики, пов'язані з геноцидом, як питання переговорів, економічних інтересів або геополітичного реалізму. Результати дослідження підкреслюють, що така комунікація не просто відображає політичні позиції, а активно формує альтернативну політичну реальність, в якій масове насильство стає прийнятним, а відповідальність систематично підривається. У статті стверджується, що визнання геноцидної політичної комунікації як комунікативної технології влади є необхідним для раннього попередження, нормативного опору та запобігання подальшій ескалації масових звірств у міжнародній політиці.

Ключові слова: політична комунікація, українсько-американські відносини, політичний дискурс, зовнішня політика США, російсько-українська війна, дегуманізація, геноцид, легітимізація.

Vysotskyi O. Genocidal political communication: the case of the U.S. presidential administration at the start of Donald Trump's second term

This article conceptualizes and empirically examines genocidal political communication as a distinct and highly destructive form of political discourse that functions to initiate, justify, legitimize, and normalize mass violence, territorial aggression, and systemic violations of human rights. Relying exclusively on the analysis of public statements, live speeches, and communicative practices of the U.S. presidential administration at the beginning of Donald Trump's second term, the study develops an original analytical framework for identifying genocidal political communication and applies it to the context of the Russia–Ukraine war. Genocidal political communication is defined as a structured, intentional, and repetitive use of language that produces public consent for violence by erasing responsibility, dehumanizing the victim, and reframing aggression as pragmatism or inevitability. The article demonstrates that key rhetorical mechanisms include the moral equalization of aggressor and victim, strategic silence and disinformation, appeals to existential fear (particularly nuclear escalation), transactional framing of human suffering, and the instrumentalization of peace rhetoric to legitimize territorial conquest. Through detailed discourse analysis, the study shows how the examined communication normalizes Russian aggression, shifts blame onto Ukraine, delegitimizes Ukrainian sovereignty and resistance, and reframes genocide-related practices as matters of negotiation, economic interest, or geopolitical realism. The findings underscore that such communication does not merely reflect political positions but actively shapes an alternative political

reality in which mass violence becomes acceptable and accountability is systematically undermined. The article argues that recognizing genocidal political communication as a communicative technology of power is essential for early warning, normative resistance, and the prevention of further escalation of mass atrocities in international politics.

Keywords: political communication, Ukrainian-American relations, political discourse, U.S. foreign policy, Russia-Ukraine war; dehumanization, genocide, legitimization.

Вступ

Актори, які здійснюють комунікацію, що пов'язана з геноцидом, несуть таку ж відповідальність за наслідки геноциду, як і його безпосередні учасники. У цьому контексті нещодавній випадок з притягненням до суду ООН в Гаазі *Фелісієна Кабуґи є показовим. Фелісієн Кабуґа був президент «Радіо Телевізійон Лібре де Міль Коллін» (Radio Television Libre des Mille Collines – RTLM), що була рупором пропаганди розпалювання міжнаціональної ворожнечі і зіграла одну з ключових ролей у геноциді в Руанді. Судді не змогли винести йому вирок внаслідок медичних показників обвинуваченого [7]. Хоча Фелісієн Кабуґа не був рупором геноцидної пропаганди, він інституціоналізував геноцидну комунікацію. Досліджень, що присвячені комунікації як інструменту геноциду, практично немає. Але окремі авторитетні вчені-дослідники такої зв'язок чітко прослідковують, зокрема це робить Адам Джонс [1]. Відповідно до його спостережень, (1) геноциду часто передують стратегічне використання пропаганди, мови ненависті та дезінформації, (2) злочинці використовують засоби масової інформації та промови для дегуманізації цільових груп і виправдання насильства, (3) уряди або групи, що здійснюють геноцид, часто блокують зовнішні повідомлення або спотворюють факти, щоб мінімізувати міжнародне втручання, (4) геноцид продовжується внаслідок браку комунікації, коли міжнародна спільнота не розпізнає і не реагує на ранні попереджувальні сигнали, (5) відсутність своєчасної, чіткої комунікації між світовими лідерами та інституціями може сприяти масовим звірствам [1, с.91–98]. Адам Джонс виділив геноцидний дискурс як окремий феномен, що характеризується дегуманізацією, вшануванням групи, яка вчинила злочин (моральна інверсія), евфемізацією та замовчуванням [1, с.98–102]. У цілому, ми можемо стверджувати, що геноцидний дискурс або геноцидна комунікація може використовувати всі інструменти пропаганди для виправдання, легітимації знищення цілих народів та груп. Якщо не викривати геноцидну комунікацію кожного разу, коли ми зіткнуємось з нею, вона буде приводити до масових жертв та безкарності акторів геноцидних практик. Зі зміною в США адміністрації в січні 2025 року увесь світ зіткнувся з політичною комунікацією американських офіційних кіл, яка спрямована на легітимацію або замовчування агресивних та геноцидних дій держав на міжнародній арені, зокрема це стосується дій Росії проти України.*

Виходячи з цього, **метою статті** є з'ясувати особливості геноцидної політичної комунікації на прикладі американської президентської адміністрації на початку другого терміну Дональда Трампа з переважним наголосом на російсько-українській війні. Для реалізації цієї мети ми спочатку запропонуємо власну концепцію геноцидної політичної комунікації, а потім використовуємо її як методологічну матрицю проаналізуємо «живі» виступи представників американської адміністрації з переважною увагою до чинного президента США Дональда Трампа. Аналіз саме «живих» виступів американських політичних діячів обумовлений тим, що іноді вони схильні відмовлятися від того, що було написано від їх імені, наприклад, в соціальних мережах. Так, відомий випадок, що Дональд Трамп зробив вигляд, що не пам'ятає, що назвав Президента України Володимира Зеленського диктатором [9].

Сутність геноцидної політичної комунікації

Геноцидна політична комунікація – публічні виступи, спілкування з публікою, різного роду публічні висловлювання, що ініціюють, виправдовують, легітимізують, нормалізують вбивства, агресію держав та їх наслідки, застосування зброї для вирішення політичних питань, захоплення територій інших суверенних держав та об'єктів цивільної інфраструктури, а також депортації населення, порушення основоположних прав людини, погіршення умов життя на планеті. Геноцидна політична комунікація включає не лише вербальні висловлювання, спрямовані на виправдання та нормалізацію знищення окремих людей, груп, цілих народів, але й замовчування та дезінформацію, що сприяє агресорам, вбивцям та порушникам прав людини та надихає їх на нові злочини проти людства внаслідок легітимації режиму безкарності. Крім того, геноцидна політична комунікація спрямована на формування образу Іншого як чужого, як джерела загрози, як ворога. Вона дегуманізує чи демонізує політичних противників, подаючи їх образ як неповноцінних, ущербних, таких, що не заслуговують на довіру, що несуть загрозу, що є узурпаторами влади чи схильні до авторитаризму та встановлення диктатури або що є диктаторами та не мають підтримки населення. Геноцидна політична комунікація – це структурована і навмисна форма дискурсу, яка слугує для підбурювання, виправдання і нормалізації актів масового насильства, порушень прав людини і територіальної агресії. Вона є політичною, оскільки використовується державними акторами, політичними лідерами та інституціями для досягнення стратегічних цілей, маніпулювання громадською думкою та консолідації влади. Геноцид є політичним, оскільки заохочує, раціоналізує та інституціоналізує через публічно-владний рівень знищення певних груп, чи то шляхом прямого винищення, чи то через структурне насильство.

Геноцидна політична комунікація являє собою структуроване, навмисне та системне використання мови, спрямоване на легітимацію, нормалізацію та підбурювання до актів насильства, територіальної агресії

та масових порушень прав людини. Вона функціонує і як інструмент, і як методологія, що діє в політичних та ідеологічних рамках, дозволяючи державним акторам, політичним елітам та медіа-системам конструювати ворожі наративи, які сприяють геноциду чи злочинам проти людяності. Стратегічно формуючи публічний дискурс, геноцидна політична комунікація продукує згоду на насильство, стирає відповідальність і консолідує владу за допомогою наративів, які дегуманізують Іншого, спотворюють реальність і сіють страх і ненависть у суспільстві.

По суті, геноцидна політична комунікація функціонує через створення зовнішнього чи внутрішнього ворога, групи, що є екзистенційною загрозою для соціального, політичного чи морального порядку. Конструювання ворога – це не просто акт навішування ярликів, а систематична риторична стратегія, яка мобілізує громадську думку, апелюючи до глибоко вкорінених культурних, історичних та ідеологічних міфів.

Вирішальну роль в геноцидній політичній комунікації відіграють апеляції до страху, справедливості, історичних образ і моральної вищості в політичному дискурсі. Ці риторичні прийоми посідають центральне місце в політичній комунікації про геноцид, оскільки вони виправдовують насильство, представляючи його як акт самозахисту, історичного виправлення або національного відродження.

Одним із головних закликів у геноцидній політичній комунікації є посилання на екзистенційну небезпеку. Політичні лідери та підконтрольні державі медіа створюють повідомлення, які зображують цільову групу як фундаментальну загрозу національній безпеці, культурній чистоті чи економічній стабільності. Цей заклик підкріплюється метафорами зараження, хвороби та паразитизму, які позбавляють групу людської подоби і подають її ліквідацію як необхідний, навіть благородний акт самозбереження. Риторичні стратегії, які використовує геноцидна політична комунікація, діють через емоційну мобілізацію, зокрема апеляцію до страху, що слугує для створення стану перманентної кризи, в якому насильство виглядає єдиним раціональним рішенням.

Іншим важливим риторичним прийомом геноцидної політичної комунікації є виправдання історичної помсти. Геноцидна політична комунікація часто спирається на колективну пам'ять і наративи минулих віктимізацій, щоб створити моральний імператив відплати. Вибірково посилюючи історичні образи, політичні актори маніпулюють суспільною свідомістю, представляючи акти агресії як відновлення справедливості, а не порушення прав людини. Цей процес є центральним для легітимації насильства, оскільки він переосмислює гноблення як необхідну міру виправлення історичної несправедливості. Міфотворчість та історичні реінтерпретації є ключовими механізмами в геноцидній політичній комунікації.

Окрім прямого вербального підбурювання, геноцидна політична комунікація також працює через дезорієнтацію та стратегічне замовчування. Приховування критично важливої інформації, перекручування фактів і навмисні замовчування слугують для того, щоб приховати звірства, спонсоровані державою, і захистити винуватців від відповідальності. Контролюючи потік інформації та придушуючи контр-наративи, геноцидні режими створюють середовище, в якому злочини проти людяності стають нормою. Геноцидна політична комунікація створює риторичні рамки, які можуть конструювати альтернативні реальності, де межа між правдою і брехнею навмисно розмивається на догоду політичним цілям. У геноцидному дискурсі ця техніка проявляється в державній пропаганді, де звірства переосмислюються як оборонні дії, а жертви зображуються як агресори.

Геноцидна політична комунікація відрізняється від інших форм політичного дискурсу. По-перше, вона побудована на навмисній дегуманізації цільової групи, зображуючи її як нелюдську, злочинну або екзистенційно небезпечну. По-друге, геноцидна політична комунікація демонструє високий ступінь стратегічного повторення, впроваджуючи ворожі наративи в суспільну свідомість шляхом постійного впливу в політичних промовах, медіа-трансляціях та освітніх системах. По-третє, геноцидна політична комунікація функціонує через інституціоналізацію насильства, тобто її риторика не обмежується екстремістськими маргіналами, а стає частиною офіційного державного дискурсу, законів і політики. Нарешті, геноцидна політична комунікація діє через нормалізацію насильства, розмиваючи суспільну чутливість до масових звірств і створюючи ідеологічну основу, в якій насильство сприймається як рутинне або виправдане.

Щоб відрізнити геноцидну політичну комунікацію від негеноцидного дискурсу, можна виокремити кілька характерних ознак. На відміну від загальної політичної риторики, яка може включати в себе конфлікт, критику або ідеологічне протистояння, геноцидна політична комунікація явно чи неявно схвалює знищення певної групи. Вона не просто кидає виклик політичним супротивникам, а делегітимізує саме їхнє існування, заперечуючи їхнє право на участь у політичній, соціальній чи людській сферах. Крім того, якщо звичайний політичний дискурс допускає дебати та контраргументи, то геноцидна політична комунікація прагне усунути опозицію за допомогою риторичного насильства, придушення засобів масової інформації та фізичних репресій. Більше того, її мова орієнтована на дію – заяви робляться не для того, щоб переконати, а для того, щоб мобілізувати суспільство на досягнення насильницьких цілей.

Таким чином, геноцидна політична комунікація являє собою смертоносну форму дискурсу, що поєднує ідеологічне виправдання з риторичними стратегіями, спрямованими на підбурювання, нормалізацію та підтримку масового насильства. Використовуючи страх, історичний ревізіонізм і дезінформацію, вона сприяє створенню середовища, в якому геноцид сприймається не як злочин, а як необхідний і неминучий спосіб дій. Розуміння його механізмів і розпізнавання його ознак має вирішальне значення для протистояння його

наслідкам і запобігання ескалації насильства до масових звірств. Через освіту, юридичну відповідальність та просування контр-нарративів суспільства можуть працювати над руйнуванням структур, які дозволяють геноцидній політичній комунікації вкорінюватися та процвітати.

Геноцидна політична комунікація являє собою структуроване, навмисне та системне використання мови, спрямоване на легітимізацію, нормалізацію та підбурювання до актів насильства, територіальної агресії та масових порушень прав людини. Вона функціонує як ефективна комунікаційна деструктивна технологія, що діє в політичних та ідеологічних рамках, дозволяючи державним акторам, політичним елітам та медіа-системам конструювати ворожі нарративи, які сприяють геноциду чи злочинам проти людяності. Стратегічно формуючи публічний дискурс, геноцидна політична комунікація продукує згоду на насильство, стирає відповідальність і консолідує владу за допомогою нарративів, які дегуманізують Іншого, спотворюють реальність і сіють страх і ненависть у суспільстві.

У міжнародному контексті геноцидна політична комунікація проявляється, коли одна країна активно виправдовує та легітимізує свою агресію проти іншої держави чи агресію другої держави проти третьої нації, спотворюючи відповідальність та перекладаючи провину на жертву. Яскравим прикладом останнього випадку є те, як Сполучені Штати за допомогою публічних заяв, дипломатичної риторики та стратегічних меседжів у медіа нормалізують російську агресію проти України.

Геноцидна політична комунікація в Білому домі

Розкривши сутність геноцидної політичної комунікації, спробуємо через пряму мову Президента США та його нинішньої адміністрації показати, як вона здійснюється на практиці.

26 лютого 2025 г. Дональд Трамп, проводячи своє перше засідання Кабінету міністрів як 47-й президент США, заявив: «Ми хочемо припинити вбивства людей... вони припинять вбивати молодих російських солдатів і молодих українських солдатів, а також інших людей у містах і селищах» [5]. Ця заява не лише прирівнює агресора до жертви, але й стирає суб'єктність України, зображуючи її такою ж винною у конфлікті – класичний маневр геноцидної політичної комунікації, спрямований на делегітимізацію права цільової групи на існування та самозахист. Тонкий підтекст полягає в тому, що наполягання України на суверенітеті є необґрунтованим і сприяє глобальній нестабільності, тим самим виправдовуючи поступки територіальним амбіціям Росії. Трамп зауважує: «Я думаю, що ми укладемо угоду... Якби я не був обраний, я вважаю, що [Путін] просто продовжив би просування через Україну, і з часом загинуло б багато людей» [5]. Тут Трамп позиціонує себе як рятівника, чия дипломатія врятує життя, але ця риторика затушовує той факт, що такі угоди по суті винагороджують порушення Росією міжнародних норм. Маючи на увазі, що війна може тривати і без його втручання, Трамп майстерно виправдовує дії Путіна як неминучу геополітичну реальність, а не як злочинне порушення суверенітету. Трамп применшує масштаби звірств, скоєних під час війни, зосереджуючись на прагматичних міркуваннях, таких як фінансові втрати, яких зазнали США за адміністрації Джо Байдена: «Байден витратив 350 мільярдів доларів без шансів їх повернути; тепер ми повернемо всі ці гроші і ще набагато більше» [5]. Такий вибірковий акцент на економічному відновленні за рахунок подолання гуманітарної катастрофи відображає ширшу модель дегуманізації як цивільного населення, так і солдатів України – зведення їх страждань до простого супутнього збитку в рамках транзакційних розрахунків. Така мова не лише стирає відповідальність за злочини Росії, але й сприяє підтримці внутрішньою аудиторією політики, яка ставить прибуток вище за справедливість. Додамо до цього, що Трамп вдається до відвертої брехні, коли називає цифру 350 мільярдів доларів, тоді як за даними **Кільський інститут світової економіки** з початку повномасштабної війни до кінця 2024 року США усього виділили Україні 122,81 мільярдів доларів [8].

Віце-президент Джей Ді Венс вносить свою лепту до геноцидної політичної комунікації, виступаючи проти публічних переговорів та заявляючи: «Ми не будемо вести переговори публічно з американськими медіа... [Трамп] буде вести їх приватно з президентом Росії, президентом України та іншими лідерами» [5]. Хоча це подається як прагматичний підхід до дипломатії, таке наполягання на секретності слугує для захисту Росії від контролю та відповідальності, уможливаючи подальші порушення під прикриттям приватних обговорень. Це ілюстрація того, як геноцидна політична комунікація діє в інституційних рамках для консолідації влади держави-агресора, водночас позбавляючи повноважень націю-жертву.

Можливо, найбільш тривожним є те, що апеляції до екзистенційних загроз використовуються як зброя для виправдання умиротворення. Трамп неодноразово звертається до примари ядерного конфлікту, стверджуючи: «Якби я був президентом, [війна] не почалася б... але тепер нам потрібно укласти мир» [5]. Ця риторика конструює Україну як дестабілізуючого актора, чие прагнення до самовизначення нібито загрожує ширшій безпеці, прокладаючи таким чином шлях до поступок Росії. Посилаючись на страх ядерного знищення, Трамп перекладає провину на Україну і звільняє Росію від відповідальності за початок воєнних дій - хрестоматійний випадок геноцидної політичної комунікації, спрямованої на отримання згоди на політику, яка в кінцевому підсумку приносить користь злочинцеві.

На березневому засіданні Кабінету міністрів американська адміністрація продовжила вести геноцидну політичну комунікацію. За допомогою ретельно підібраних заяв Трамп і його соратники майстерно перекладають провину на Україну, спотворюють реальність і виправдовують російську територіальну експансію під виглядом сприяння «миру». Центральний аспект цієї геноцидної політичної комунікації стає

очевидним, коли державний секретар Марко Рубіо, виступаючи від імені зовнішньополітичного бачення Трампа, представляє конфлікт як такий, що вимагає переговорів, а не прямого засудження російської агресії. Рубіо заявляє: «Ця війна не має військового вирішення. Вона має перейти до переговорів» [6]. Хоча ця заява поверхово закликає до миру, вона ігнорує той факт, що дії Росії є незаконним вторгненням і окупацією суверенної української території. Маючи на увазі, що Україна повинна вести переговори зі своїм агресором без усунення першопричини конфлікту – порушення Росією міжнародного права – наратив перекладає відповідальність з винуватця (Росії) на жертву (Україну) і чинить надмірний тиск на неї. Цей риторичний маневр узгоджується з описом того, як геноцидна політична комунікація конструює ворога (Україну), чие наполягання на самовизначенні зображується як дестабілізуюче, тим самим виправдовуючи поступки агресору.

Дональд Трамп та його адміністрація вдаються до риторики, яка нормалізує та легітимізує російську агресію проти України, одночасно підриваючи український суверенітет та опір. Цей дискурс формує суспільну згоду на насильство, стирає відповідальність і конструює наративи, які дегуманізують або маргіналізують жертву (в даному випадку – Україну).

Більше того, сам Трамп підсилює наратив, орієнтований на умиротворення, наголошуючи на фінансовому тягарі підтримки України, заявляючи: «Ми дали так багато грошей... Європа надає Україні гроші у вигляді позики. Ми просто вливали б гроші в Україну, що було б дуже несправедливою ситуацією» [6]. Тут Трамп не лише применшує моральний імператив допомоги нації, яка чинить опір геноцидній агресії, але й переосмислює американську підтримку як економічно марнотратну, тим самим перешкоджаючи подальшій солідарності з Україною. Цей економічний аргумент слугує делегітимізації боротьби України за виживання і нормалізує порушення Росією міжнародних норм, зображуючи їх як неминучу геополітичну реальність. Така риторика доводить те, що геноцидна політична комунікація продукує згоду на насильство, спотворюючи відповідальність і перекладаючи провину на жертву.

Віце-президент Джей Ді Венс робить свій внесок у цю геноцидну політичну комунікацію, припускаючи, що історична етнічна чи релігійна ненависть може бути вирішена за допомогою штучного інтелекту, проєктів нерухомості та економічного процвітання, заявляючи: «Вони хочуть, щоб їх громадяни стали багатими, заможними і жили в мирі» [6]. Таке формулювання не враховує жорстоку реальність війни з її вбивствами та примусовими депортаціями на окупованих територіях, що є геноцидом. Зосереджуючись на абстрактних поняттях прогресу та розвитку, Венс затушовує реальні жахи, з якими стикаються українці, і зводить їх боротьбу за виживання до простої перешкоди у досягненні регіональної стабільності. Такий підхід ілюструє, як геноцидна політична комунікація стирає відповідальність і створює згоду на звірства, спотворюючи реальну природу конфлікту.

Специфічне ставлення Трампа до війни ще більше підкреслює геноцидний підтекст комунікації його адміністрації. На звинувачення в тому, що члени його команди перебувають під впливом російських наративів, Трамп відповідає незворушно: «Ймовірно, на них вплинули, щоб вирішити це питання, тому що Україна хоче, щоб воно було вирішене, я думаю, що вони повинні його вирішити, і Росія хоче, щоб воно було вирішене» [6]. Таке недбале ставлення до української суб'єктності відображає глибокий брак співчуття до мільйонів українців, які були переміщені, вбиті або піддаються систематичному насильству з боку російських сил. Фраза «вони повинні його вирішити» [6] означає, що опір України є необґрунтованим і обструктивним, а це перегукується з тим, що в геноцидній політичній комунікації жертви часто зображуються як дестабілізуючі суб'єкти, чії вимоги справедливості загрожують глобальній стабільності.

Зосередженість американської адміністрації на угодах щодо рідкоземельних металів і переговорах про право власності на електростанції підкреслює ще один вимір геноцидної політичної комунікації: інструменталізацію гуманітарних криз для отримання матеріальної вигоди. Наприкінці березня 2025 року Міністр фінансів Скотт Бессент зазначив: «Угода про рідкісні землі завершена; вони підпишуть її найближчим часом» [6], в той час як дискусії навколо атомних електростанцій свідчать про бажання адміністрації США взяти участь в управлінні критично важливою українською інфраструктурою в своїх інтересах. Ці прагматичні міркування затьмарюють людські жертви війни, перетворюючи долю України на розмінну монету в ширших геополітичних стратегіях. Така комерціалізація страждань узгоджується з тим, що геноцидна політична комунікація підриває міжнародні правові норми і заохочує подальші порушення, надаючи пріоритет стратегічним інтересам над етичними зобов'язаннями.

Заяви Дональда Трампа відображають імпліцитну нормалізацію російської агресії з одночасною делегітимізацією суверенітету та опору України, що є ознакою геноцидної політичної комунікації. Наприклад, коли Трамп стверджує: «Я думаю, що частина з них повернеться» [2] маючи на увазі території, захоплені Росією, він не лише приймає територіальне завоювання як dokonаний факт, але й розглядає такі анексії як потенційно розумний результат. Така риторична позиція підриває право України на суверенітет і мовчазно схвалює експансіоністські амбіції Путіна. Припускаючи, що «вони боролися за цю землю» [2] – імпліцитно виправдовуючи військове захоплення Росією української території – Трамп бере участь у тому, що можна описати як «конструювання ворога», чие наполягання на суверенітеті переосмислюється як дестабілізація, а не як законна оборона.

Більше того, акцент Трампа на прагматичних міркуваннях, а не на моральних імперативах,

перегукується з дегуманізацією, притаманною геноцидній політичній комунікації. Коли він відкидає прагнення України до НАТО – «Україна не може вступити в НАТО... Я з цим згоден» [2], він посилює наратив, в якому національні інтереси України підпорядковані геополітичній вигоді. Така риторика збігається зі спостереженням про те, що злочинці часто створюють згоду на насильство, зображуючи свої дії як неминучу реальність. Роблячи це, Трамп майстерно перекладає провину на саму Україну, маючи на увазі, що її прагнення до альянсів або опір вторгненню сприяє глобальній нестабільності. Це відповідає механізму геноцидній політичній комунікації: виставляти дії жертви як провокації, що виправдовують агресію.

Зустріч Володимира Зеленського та Дональда Трампа в Овальному кабінеті в контексті геноцидній політичній комунікації американської адміністрації

Диалог між Дональдом Трампом і президентом Володимиром Зеленським в Овальному кабінеті слугує яскравим прикладом геноцидній політичній комунікації. Ця взаємодія показує, як можна використовувати мову для нормалізації агресії, спотворення відповідальності та витонченої делегітимізації опору порушенням суверенітету – це все ознаки геноцидній політичній комунікації. За допомогою стратегічної риторики Трамп і його адміністрація (включно з такими фігурами, як Джей-Ді Венс та Марко Рубіо) конструюють наративи, які не лише применшують геноцидні дії Росії проти України, а й представляють захист Україною своєї території як перешкоду для миру. Цей розрахований дискурс діє в ширших рамках умиротворення, де глобальна стабільність використовується як виправдання для компрометації українського суверенітету.

Спочатку Трамп позиціонує себе як посередника, який прагне «покінчити з цим», позиціонуючи себе як людину, яка унікально здатна налагодити мир між воюючими країнами. Однак під цим фасадом ховається бентежна нормалізація російської агресії. Наприклад, обговорюючи переговори з Володимиром Путіним, Трамп заявляє: «Я розмовляв з президентом Путіним, і ми спробуємо завершити цю справу... Це те, чого хочете ви, і чого хоче він» [3] Представляючи бажання Путіна поряд з бажаннями України, Трамп неявно легітимізує військові цілі Росії, стираючи асиметрію винуватості в ініціюванні конфлікту. Цей риторичний маневр вказує на здійснення геноцидній політичній комунікації, яка часто конструює обидві сторони як однаково відповідальні, тим самим затушовуючи реальність односторонньої агресії.

Трамп ще більше підриває авторитет України, натякаючи на те, що її постійний опір невиправдано затягує війну. Він зауважує: «Якщо ми хочемо покінчити з цим... цього достатньо, чи не так?» [3] Таке формулювання припускає, що відмова України капітулювати є необґрунтованою, і перегукується з характерним наративом, властивим геноцидній політичній комунікації, в якому жертви звинувачуються в тому, що чинять опір власному знищенню. Більше того, Трамп неодноразово наголошує на людських жертвах війни: «Вони втрачають тисячі солдатів з обох сторін... Ми втрачаємо багато солдатів, і ми хочемо, щоб це припинилося» [3], – але при цьому жодним чином не визнає непропорційну відповідальність Росії за ці втрати. Таке вибіркоче кадрування відповідає механізму геноцидній політичній комунікації, коли мова функціонує для того, щоб стерти відповідальність, зображуючи насильство як взаємне, а не нав'язане.

Мабуть, найбільше занепокоєння викликає звернення Трампа до екзистенційного страху для раціоналізації умиротворення. На питання про потенційні наслідки, якщо Росія порушить майбутні угоди, Трамп відповідає: «А що, якщо бомба впаде вам на голову прямо зараз?» [3] Це гіперболічне посилення на ядерну ескаляцію відображає попередження про те, що подібні апеляції до катастрофи слугують для отримання згоди на поступки. Посилаючись на привид знищення, Трамп мовчки схвалює російську кампанію геноциду як неминучу геополітичну реальність. Цей риторичний маневр слугує не лише для того, щоб знеохотити українську самооборону, але й для того, щоб витончено легітимувати порушення Росією міжнародного права. Таким чином Трамп посилює наратив про те, що Україна повинна пожертвувати своїм суверенітетом заради більшого блага. Це моторошне відлуння історичних прецедентів, коли умиротворення проклало шлях до подальших звірств.

Під час обміну думками Джей Ді Венс посилює цей наратив, висловлюючи занепокоєння щодо впливу Європи на американську політику, але не звертаючи уваги на моральний імператив захисту України від російського імперіалізму. Венс нарікає на порушення свободи слова за кордоном, але мовчить про системну дегуманізацію українців за путінського режиму. Його зосередженість на абстрактних принципах на шкоду конкретній справедливості є прикладом того, як геноцидна політична комунікація відволікає увагу від етичних зобов'язань.

Дегуманізуючи українців як витратний матеріал у прагненні до геополітичного врегулювання, транзакційна мова Трампа – «*Ми будемо всередині... копати, копати, копати, працювати і добувати рідкісні землі*» [3] – зводить Україну до місця видобутку ресурсів, стираючи насильство, заподіяне її народу. Його адміністрація ще більше підкріплює це, зображуючи Україну як залежного актора, а віцепрезидент Джей Ді Венс дорікає президенту Зеленському за недостатню вдячність: «*Краще моліться... якби у вас не було нашого військового обладнання, ця війна закінчилася б за 2 тижні*» [3]. Це не лише применшує роль України, але й неявно виправдовує російське домінування, припускаючи, що виживання залежить від доброзичливості США.

Найяскравішим елементом геноцидній комунікації тут є викривлення відповідальності. Трамп знімає з Росії провину, заявляючи: «*Цього ніколи не повинно було статися... якби я був президентом, цієї війни ніколи б не було*» [3], ігноруючи при цьому російське вторгнення як першопричину. Його захоплення Путіним – «*Я знаю його давно... він хоче укласти угоду*» [3] – ще більше легітимізує агресора. Тим часом, опір України

подається як впертість, і Трамп робить зауваження Зеленському: «Ти поводишся зовсім не вдячно... у тебе немає козирів» [3] Це безумовно вказує на наявність геноцидної комунікації, яка конструє жертву як дестабілізатора, а самооборону України зображує як перешкоду на шляху до миру.

Посилання на ядерний страх – «це може призвести до третьої світової війни» [3] – ілюструє, як геноцидна комунікація продукує згоду на умиротворення. Зображуючи український спротив як загрозу глобальній безпеці, риторика Трампа перегукується з критикою використання екзистенційного страху для виправдання поступок. Його відмова від гарантій безпеки – «безпека така проста... це приблизно 2% проблеми» [3] – свідчить про готовність пожертвувати українським суверенітетом заради доцільності, посилюючи логіку геноциду, згідно з якою сила виправдовує зло.

Після зустрічі з Володимиром Зеленським в Овальному кабінеті Дональд Трамп зробив декілька заяв, які викрили його як геноцидного політичного комунікатора. В основу свого нарративу Трамп закрив зображення України не як жертви неспровокованої агресії, а як перешкоди на шляху до миру. Він стверджував: «Я прагну миру. Ми не хочемо вступати в 10-річну війну» [4], позиціонуючи себе як миротворця і водночас відкидаючи законне право України на захист від російської окупації. Таке формулювання непомітно перекладає відповідальність на Україну, припускаючи, що її відмова капітулювати перед російськими вимогами увічнює конфлікт. Трамп прямо звинувачував президента Зеленського в тому, що він переграє: «Я думаю, що він дуже загрався. Він грає... Він хоче продовжувати і воювати, воювати, воювати» [4]. Зводячи опір України до простої впертості чи войовничості, Трамп конструє нарратив, в якому Зеленський стає дестабілізуючим актором, затушовуючи реальність незаконної анексії та триваючої військової кампанії Росії.

Цей риторичний маневр тісно пов'язаний з геноцидною політичною комунікацією, яка часто посилюється на екзистенційні страхи, щоб раціоналізувати умиротворення. Трамп неодноразово підкреслює привид тривалої війни, застерігаючи від затягування і виступаючи натомість за негайні поступки. Він розглядає переговори через утилітарну призму, заявляючи: «Якщо ми підпишемо, він отримає дуже сильний набір козирів, і тоді він не захоче укласти [мир]» [4] Тут Трамп зводить геополітичні ставки до трансакційного розрахунку, ігноруючи етичний імператив дотримання міжнародного права і захисту суверенних держав від загарбницьких сил. Його наполягання на пріоритеті доцільності над справедливістю відображає ширшу модель нормалізації агресії під виглядом прагматизму.

Більше того, зображення Трампом Путіна виявляє ще одну характерну рису геноцидної політичної комунікації: витончене схвалення злочинців, зображуючи їх як раціональних акторів, обмежених лише зовнішнім тиском. Трамп описує Путіна як людину, яка «хоче закінчити це» [4] і стверджує: «Президент Путін збирається укласти [мир]» [4] Така мова позиціонує Путіна як розумного лідера, який прагне розв'язати кризу, незважаючи на беззаперечні докази його ролі в організації звірств. Таке спотворення слугує легітимізації дій Росії, представляючи їх як відповідь на провокацію, а не як навмисні злочини проти людяності. Такі нарративи стирають відповідальність і консолідують владу, представляючи агресію як неминучу в контексті глобальної стабільності.

Висновки. Геноцидна політична комунікація – це форма цілеспрямованого дискурсу, яка використовується для підбурювання, виправдання та нормалізації масового насильства, порушень прав людини та територіальної агресії. Вона дегуманізує цільові групи, зображуючи їх як екзистенційну загрозу, і використовує страх, історичні образи та дезінформацію для легітимізації звірств. Ця комунікація є політичною, оскільки використовується державними акторами для маніпулювання громадською думкою та консолідації влади, а також є геноцидною за своєю метою знищення конкретних груп.

Під час другого терміну Дональда Трампа адміністрація США продемонструвала ознаки геноцидної політичної комунікації щодо війни Росії проти України. Трамп прирівнював агресора і жертву, применшував російські звірства і наголошував на прагматичних питаннях, таких як фінансові втрати, а не гуманітарні кризи. Представляючи опір України як дестабілізуючий і виправдовуючи поступки Росії, його риторика нормалізувала агресію і переклала провину на жертву. Стратегічне мовчання, дезінформація та апеляції до ядерних страхів ще більше затуманили відповідальність, сприяючи створенню середовища, в якому дії Росії були мовчазно легітимізовані. Адміністрація США також інструменталізувала гуманітарні кризи, надаючи пріоритет економічним угодам над людськими стражданнями, зводивши долю України до геополітичного козира в переговорах.

Геноцидна політична комунікація поєднує ідеологічне виправдання з риторикою, яка підбурює та підтримує масове насильство. За допомогою страху, історичного ревізйонізму та дезінформації вона нормалізує геноцид як неминучий курс дій. Підхід американської адміністрації ілюструє, як цей дискурс легітимізує російську агресію, підриваючи опір України. Виявлення його механізмів є ключовим для протидії його наслідкам та для запобігання масовим звірствам.

Бібліографічний список:

1. Jones A. Communicating Genocide: Destructive and Constructive Uses of Communication in Modern Mass Killing. *The Scourge of Genocide: Essays and Reflections*. 2013. P. 88–109. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203494011>.

2. LiveNOW from FOX. FULL: President Trump Takes Questions in Oval Office. YouTube. 2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=af1bLoWduTk>.
3. LiveNOW from FOX. FULL: Trump-Zelenskyy Oval Office Meeting. YouTube. 2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=06tvV9zROps>.
4. LiveNOW from FOX. NEW: Trump Update on Zelenskyy Meeting. YouTube. 2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=t21OERWmxUY>.
5. LiveNOW from FOX. Trump Cabinet Meeting: President Trump Hosts Meeting with Elon Musk, DOGE | FULL. YouTube. 2025. URL: https://www.youtube.com/watch?v=U9KJk_ijj5s.
6. LiveNOW from FOX. WATCH: President Trump Holds Cabinet Meeting with Elon Musk. YouTube. 2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SdmboAlIzhI>.
7. Mahmood Z. UN Court Rules Rwandan Genocide Suspect Mentally Unfit to Stand Trial. CNN. 2023. URL: <https://edition.cnn.com/2023/06/07/africa/felicien-kabuga-trial-incapable-intl/index.html>.
8. Trebesch C., Antezza A., Balanchuk Y. et al. The Ukraine Support Tracker: Which Countries Help Ukraine and How? *Kiel Working Paper*. 2024. № 2218. P. 1–75. URL: https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/fis-import/f319e1c8-5654-4cd6-b4c7-5722ae437d30-Ukraine_Support_Tracker_Release_21.xlsx.
9. WSJ News. Trump on Calling Zelensky a Dictator: 'Can't Believe I Said That' | WSJ News. YouTube. 2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QmTKVQCKQts>.

References:

1. Jones, A. (2013). Communicating genocide: Destructive and constructive uses of communication in modern mass killing. In *The scourge of genocide: Essays and reflections* (pp. 88–109). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203494011>
2. LiveNOW from FOX. (2025). FULL: President Trump takes questions in Oval Office [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=af1bLoWduTk>
3. LiveNOW from FOX. (2025). FULL: Trump-Zelenskyy Oval Office meeting [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=06tvV9zROps>
4. LiveNOW from FOX. (2025). NEW: Trump update on Zelenskyy meeting [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=t21OERWmxUY>
5. LiveNOW from FOX. (2025). Trump cabinet meeting: President Trump hosts meeting with Elon Musk, DOGE | FULL [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=U9KJk_ijj5s
6. LiveNOW from FOX. (2025). WATCH: President Trump holds cabinet meeting with Elon Musk [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=SdmboAlIzhI>
7. Mahmood, Z. (2023). UN court rules Rwandan genocide suspect mentally unfit to stand trial. CNN. <https://edition.cnn.com/2023/06/07/africa/felicien-kabuga-trial-incapable-intl/index.html>
8. Trebesch, C., Antezza, A., Balanchuk, Y., Bompreszi, P., Bushnell, K., Cherepinskiy, D., Drews, J., Dyussimbinov, Y., Chambino, C., Ferrari, C., Frank, A., Frank, P., Franz, L., Gerland, C., Irto, G., Kharitonov, I., Kumar, B., Nishikawa, T., Ospital, J., Rebinskaya, E., Schade, C., Schramm, S., Tetzner, A., & Weiser, L. (2024). The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how? (*Kiel Working Paper* No. 2218). Kiel Institute for the World Economy. https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/fis-import/f319e1c8-5654-4cd6-b4c7-5722ae437d30-Ukraine_Support_Tracker_Release_21.xlsx
9. WSJ News. (2025). Trump on calling Zelensky a dictator: 'Can't believe I said that'. WSJ news [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=QmTKVQCKQts>

DOI 10.31558/2617-0248.2026.11.10

УДК 327:316.46:17.022.1

КОНЦЕПТ СОЛІДАРНОСТІ У ДИСКУРСІ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ІРОНІЇ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2988-620X>

Мацшина І. В., д. політ.н., професор, Донецький національний університет імені Василя Стуса

Сучасна геополітика через війну в Україні поставила багато викликів для міжнародної спільноти. В той час, коли українське суспільство бореться за свою ідентичність, європейська ментальність переусвідомлює поняття солідарності. У контексті історії українського суспільства поняття «солідарність» більше пов'язано з радянськими часами. Коли єдність суспільства конструювалася через політико-ідеологічну класову солідарність. Проте, союз робітничого класу та селянства призвів до політики